

به‌نویسی

راهنمای درست نویسی و ویرایش متن

دکتر مهدی ملک‌نابت

عضو هیأت علمی دانشگاه یزد

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
وضعیت فهرست نویسی
موضوع
شناسه افزوده
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

ملک ثابت، مهدی
بهنویسی، راهنمای درست نویسی و ویرایش متن/مهدی ملک ثابت.
یزد: دانشگاه یزد، ۱۳۹۰.
۲۳۲ص.
978-600-6309-03-3
فیبا.
فن نگارش
دانشگاه یزد
۱۳۹۰ ب ۹ م ۷۷ / PIR ۲۸۳۹
فا: ۸۰۸/۰۴
۲۴۶۶۹۲۰ :

مرکز انتشارات دانشگاه یزد

یزد، صفائی، بلوار دانشگاه، صندوق پستی: ۷۴۱-۸۹۱۹۵

تلفن: ۸۱۲۲۸۴۸-۰۳۵۱، دورنگار ۱۲۶-۸۲۰۰۱۲۶-۰۳۵۱

عنوان کتاب: بهنویسی (راهنمای درست نویسی و ویرایش متن)

تدوین و گردآوری: مهدی ملک ثابت

ناشر: انتشارات دانشگاه یزد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی بخشایش، تلفن: ۷۷۳۷۵۸۳-۰۳۵۱

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۵۲۵۰۰ ریال

ISBN 978- 600 - 6309 -03 -3

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۳۰۹ -۰۳-۳

مرکز بخش: تهران، میدان انقلاب، کارگرمشالی، خیابان نصرت، خیابان دکتر قریب، نرسیده به

فرصت، پلاک ۷ تلفن: ۱۵-۶۶۵۶۶۵۱۰-۰۲۱

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار.....
	فصل اول: درست نویسی واژه‌ها
۱۷	پیوستگی یا جدایی کلمات.....
۲۶	های ملفوظ و ناملفوظ.....
۲۸	- ان نشانه جمع.....
۳۰	کلمات مرکب.....
۳۳	املاى فعلهاى ربطى از مصدر «استن».....
۳۷	ضمایر شخصى پیوسته.....
۴۳	نشانه اضافه.....
۴۵	املاى درست واژه‌ها.....

کلمات متشابه.....	۴۹
کلمات همگون.....	۵۶

فصل دوم: عربی در فارسی

پیوند دیرینه زبان فارسی و عربی.....	۶۱
همزه و شیوه نوشتن آن.....	۶۴
ترکیبات عربی.....	۷۳
تشدید.....	۷۵
تنوین.....	۷۶
حرف ط.....	۸۰
جمع عربی در فارسی.....	۸۳
حرف تعریف.....	۹۶
علامت مصدر جعلی عربی.....	۹۷
مطابقت صفت و موصوف.....	۹۸
وام واژه‌های شبیه‌سازی شده.....	۱۰۱
وام واژه‌های بر ساخته از زبان عربی.....	۱۰۵

فصل سوم: فارسی و زبانهای بیگانه

زبانهای بیگانه.....	۱۱۱
فهرست رایجترین مصوبات فرهنگستان از واژه‌های فرنگی.....	۱۱۴
فهرستی از ترجمه ناروای بعضی از کلمات خارجی (گرتهداری).....	۱۲۳

فصل چهارم: دستور کاربردی

۱۳۵.....	اهمیت دستور زبان.....
۱۳۶.....	۱. حذف فعل.....
۱۳۷.....	۲. مطابقت نهاد و فعل.....
۱۳۸.....	۳. کاربرد صیغه مجهول فعل با ذکر نهاد جمله.....
۱۳۹.....	۴. به کار بردن فعلهای نامناسب.....
۱۴۴.....	۵. فعل وصفی (وجه وصفی).....
۱۴۶.....	۶. هماهنگی بین افعال.....
۱۴۷.....	۷. درازنویسی افعال.....
۱۴۹.....	حرف اضافه.....
۱۵۰.....	حذف حرف اضافه.....
۱۵۱.....	کاربرد حرف اضافه نامناسب.....
۱۵۴.....	حرف ربط (پیوند واژه).....
۱۵۵.....	حذف پیوند واژه.....
۱۵۵.....	پیوند واژه‌های آغازین.....
۱۵۷.....	پیوند واژه «با وجود این».....
۱۵۷.....	«که» زائد.....
۱۵۸.....	حشو.....
۱۷۱.....	کاربرد «را».....
۱۷۵.....	واحد‌های شمارش.....

فصل پنجم: نشانه و نشانه‌گذاری

۱۸۱.....	نشانه‌های نگارشی (آیین نقطه‌گذاری).....
۱۹۶.....	نشانه‌های اختصاری.....

- نشانه‌های ویرایشی..... ۱۹۹
- ویرایش زبانی..... ۲۰۰
- ویرایش فنی (ظاهری)..... ۲۰۱
- بعضی نشانه‌های اختصاری برای ویراستاری..... ۲۰۳

فصل ششم: شیوه علمی نوشتن پانویس و فهرست منابع

- پانویس..... ۲۰۹
- فایده نوشتن پانویس ارجاعی..... ۲۱۰
- منابع دست دوم..... ۲۱۲
- شیوه‌نامه‌های گوناگون ارجاع به منابع و مآخذ..... ۲۱۳
- پانویس ارجاعی..... ۲۱۴
۱. کتاب..... ۲۱۵
۲. مقاله..... ۲۲۱
- یادآوری‌های لازم برای ارجاع به مطالب کتاب یا مقاله..... ۲۲۴
- ارجاع درون متنی..... ۲۲۵
- فهرست منابع و مآخذ..... ۲۲۹

به نام خدایی که جان آفرید
سخن گفتن اندر زبان آفرید

پیشگفتار

زبانی که ما به آن سخن می‌گوییم بیش از هزار سال است که بار فرهنگ و تمدن ملتی سترگ را بر دوش خود دارد و امروزمان را به گذشته‌ای پر بار پیوند می‌دهد. زبان فارسی بعد از آیین اسلام، مهمترین عامل پیوستگی و وحدت ایرانیان با هر قوم و نژاد بوده و هست. این زبان فاخر ما را بی‌هیچ دشواری به میدان رزم رستم و سهراب در شاهنامه فردوسی می‌برد و با آیین پهلوانی و مبارزه با دیوان نابکار آشنا می‌سازد و از دیگر سو راه پیچ در پیچ مبارزه با بزرگترین دشمن جان آدمی، یعنی نفس را در لا به لای مثنوی جلال‌الدین محمد مولوی به ما می‌آموزاند.

با این زبان است که ما امروز از جام روحبخش سخنان شمس‌الدین محمد حافظ می‌نوشیم و به موسیقی دلنواز کلام سعدی گوش می‌دهیم و چشم به افق بی‌نهایت هستی می‌دوزیم که عارفان و بزرگانی چون غزالی و سنایی و عطار به آن روی نموده‌اند.

زبان فارسی، به راحتی امروز ما را مهمان خوان گسترده تاریخ دیرین نیاکانمان می‌کند تا از تجربیات تلخ و شیرین آنان بهره‌ها بگیریم و بر سفره علم و اندیشه بزرگانی چون ابن سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خواجه نصیرالدین طوسی و... بنشینیم و این در حالی است که بسیاری از زبانهای امروز دنیا چنین قابلیت‌هایی را ندارند. برای مثال بیشتر انگلیسی‌زبانها امروزه نمی‌توانند کتابهای شکسپیر را به سبب دور شدن از زبان آن زمان، حتی از متن اصلی آن بخوانند و بفهمند. از میان همه قابلیت‌های زبان فارسی مهمتر اینکه توانسته است ترجمان آیات الهی، احادیث نبوی و سخنان علوی باشد و گنجینه‌ای گرانبها از دانش و معرفت و فرهنگ و ایمان را برای ما به ارمغان آورد و جان کلام اینکه «زبان فارسی یک زبان زنده، شیرین، گسترده و برخوردار از خصوصیات برجسته زبان‌شناسی است که هیچ محدودیتی ندارد و تمام مفاهیم دقیق و جدید را می‌توان با آن بیان کرد»^۱.

چنین زبان گرانبه‌ای را باید از دل و جان نgebانی کرد. درخت محکم و استواری که ریشه در افغانستان و تاجیکستان و پاکستان و هند و عراق و دیگر کشورها دارد به مواظبت جدی

پیشنهاد استادان محترم گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه یزد برای نگاشتن چنین کتابی، دستمایه آغازین گام برداشتن در این راه بوده است، قدردان حسن اعتماد ایشان و از همراهیها و رهنمودهای آنان تشکر می‌کنم.

از مدیر فاضل و دلسوز گروه، آقای دکتر یدالله جلالی‌پندری، که پیگیر جدی چاپ این کتاب بوده‌اند و با حوصله تمام مطالب را مطالعه کرده و تذکرات شایسته‌ای برای اصلاح آن داده‌اند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.

از همکار گرامی آقای دکتر مجید پویان نیز که نکات ارزنده‌ای را یادآوری کرده و بر حسن و کمال کتاب افزوده‌اند تشکر می‌نمایم. همچنین از سرکار خانم لیلی رضایی که حروفنگاری این کتاب را به‌خوبی به پایان برده‌اند قدردانی و تشکر می‌کنم.

و من الله التوفیق

مهدی ملک ثابت